

ایران کنفرانس

سونامی دکتری در کشور/ تمام ادعاها و مشکلات یک افزایش ظرفیت

زمانی که در سال 90 رئیس جمهور وقت تصمیم گرفت یک شبه با یک مصوبه ظرفیت پذیرش دکتری در دانشگاه های دولتی را 100 درصد افزایش دهد، جای تعجب نیست که سه سال بعد دانشگاه آزاد هم به تاسی از همین موضوع برای سال 93 ظرفیت پذیرش را دو برابر کند. حال اگر کلاس های دکتری از حداکثر 7 نفر به کلاس های 30 نفره هم بدل شود، مشکلی پیش نیامده است!

به گزارش خبرنگار مهر، در تیرماه سال 90 محمود احمدی نژاد رئیس جمهور وقت و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی در تصمیمی اعلام کرد ظرفیت پذیرش 5 هزار و 600 نفری به 10 هزار نفر افزایش پیدا کند. این افزایش در آن جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید و مقرر شد تعداد 14 هزار نفری که برای مصاحبه دعوت شده بودند به 20 هزار نفر افزایش پیدا کند و در نهایت هم رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی اعلام کرد که قول مساعد برای حمایت دولت از این اقدام را داده است.

آرزوهای علمی در سایه پرداختن به کمی گرایی

در همان زمان دانشگاه های بزرگ با تردید با این موضوع برخورد و اذعان کردند که پذیرش دانشجوی دکتری به افزایش سطح علمی و پژوهشی دانشگاه ها منجر می شود اما بدون وجود زیرساخت آزمایشگاه، کتابخانه، سایت ساده اینترنت و از همه مهم تر وجود استاد برای راهنمایی این تعداد دانشجو هیچ یک از آرزوهای علمی ایران محقق نمی شود.

همان زمان عناوینی چون تعداد بالایی دکترهای بیکار در آینده و مشکلاتی که از نظر اشتغال و بکارگیری این افراد در جامعه بوجود می آید و سرنوشت لیسانس های بیکار در انتظار این دکترها، مدنظر قرار گرفت اما مسئولان نظام آموزش عالی کمتر توجهی به این موضوع نکردند.

حال در سال 93 دانشگاه آزاد با عملکردی مشابه همان تصمیم که برخی آن را بی خردی عنوان کرده بودند، این لشکر بیکاران را قوت بخشید! پذیرش 2 برابری تعداد دانشجویان دکتری در سال 93 موجب شده است که در واحد نمونه ای مانند علوم تحقیقات تهران کلاس دکتری در حد کلاس لیسانس با 26 تا 35 نفر تشکیل شود و اساتید حاضر به تدریس در کلاس هایی با این تراکم نشوند.

بر اساس آیین نامه آموزشی دانشجویان دکتری، هدف از پذیرش در این مقطع "تربیت افرادی است که با احاطه یافتن به

آثار علمی در یک زمینه خاص و آشنا شدن با روش های پیشرفته تحقیق و دستیابی به جدیدترین مباحث آموزشی و پژوهش بتوانند با نوآوری در زمینه های علمی تحقیقاتی، در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش در رشته تخصصی خود موثر بوه و به تازه هایی در جهان دست یابند."

دانشجویان اولین گروه ناراضیان

از سوی دیگر نظراتی مبنی بر اینکه کمیت می تواند راهگشای کیفیت باشد وجود دارد ولی همه آنها منوط به امکانات است و در این میان اولین گروه ناراضی دانشجویان دکتری هستند که برای هر ترم حداقل باید 6 میلیون تومان پرداخت کنند. مشاهدات میدانی خبرنگار مهر نشان می دهد که در بیشتر رشته ها افزایش ظرفیت به میزان حداقل سه برابر نسبت به دوره پیش از آن اتفاق افتاده است.

دانشجویان ناراضی نیز دو دسته هستند. دسته اول ورودی های پیش از سال 93 که معتقد هستند که این تعداد مشکلات زیادی را برای ادامه روند آموزش آنها ایجاد می کند و شلونی کلاس ها و کار اساتید را برای تحقیق دانشجویان سخت تر می کند و دسته دوم ورودی های 93 هستند که می گویند با این شیوه پذیرش انگ بی سوادى به آنها زده می شود.

رضا . گک دانشجوی دکتری معماری در این باره می گوید سال گذشته میرزاده به عنوان رئیس دانشگاه عنوان کرد که ما فضای کافی برای جذب نیرو در دانشگاه آزاد فراهم می کنیم و کمبودهای هیات علمی را با پذیرش دانشجوی دکتری برطرف می کنیم اما به این موضوع پرداخته نشده است که این دانشجویان دکتری خودشان باید توسط کدام اساتید آموزش داده شوند؟

مشکلات جذب دانشجو برای اساتید

در حال حاضر حدود 35 تا 40 درصد اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد، استادیار به بالا هستند و طبق آیین نامه آموزشی دکتری همین دانشگاه، آموزش دانشجویان دکتری باید توسط اعضای هیات علمی حداقل استادیار که سه سال سابقه تدریس به دانشجویان کارشناسی ارشد یا بالاتر را داشته باشند صورت گیرد، هر استادیاری نیز بر حسب پایه گروه آموزشی خود راهنمای حداکثر 8 دانشجوی ارشد یا دکتری را می تواند برعهده بگیرد حال می توان دید که حجم دانشجویان دکتری جدید چه مشکلات آموزشی را فراهم می کند. ممکن است برای برخی از اساتید تا دو ترم تحصیلی آینده سقف پذیرش پر شود که موجب محرومیت سایر دانشجویان از راهنمایی آن استاد شود.

کلاس های 30 نفره دکتری در بهترین واحد دانشگاه آزاد!

مشاهدات نشان می دهد پذیرش همچنان ادامه دارد! در حال حاضر در کلاس های دکتری ورودی سال 93 که در

برخی از رشته‌ها و گرایش‌ها در سال جاری تا 45 نفر هم در آن دوره پذیرفته شده‌اند، کلاس‌های درس روش تحقیق که برخی از آن به عنوان یک درس مهم و مشترک میان گرایش‌های مختلف نام می‌برند کلاس 30 نفره برگزار شده است.

محبوبه. ص دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل می‌گوید: در برخی واحدها پیش از این اصلاً دانشجوی دکتری پذیرش نمی‌شد اما امسال تمام آن واحدهای کوچک که تازه دو سه سال از پذیرش کارشناسی ارشد آنها گذشته دانشجوی دکتری گرفته‌اند.

رعنا. س دانشجوی دکتری روانشناسی که ورودی سال 92 است نیز یادآور شده است که ورودی سال 93 این رشته بیش از 25 نفر بوده است و برخی از رشته‌های دیگر به این رشته آمده‌اند که این امر موجب اخذ واحدهای جبرانی می‌شود اما مطالب یک فوق‌لیسانس چگونه در 6 واحد جبرانی قرار است آموزش داده شود که همین مسئله موجب می‌شود سر کلاس افرادی که پیشینه تحصیلی غیرمرتبط دارند مجبور شوند انرژی بیشتری صرف کنند و با وضعیت موجود تحصیلی تقریباً امکان موفقیت در آن درس کاهش می‌یابد.

کاهش حد نصاب قبولی

رضا. گ دانشجوی دکتری معماری مشکل اصلی را در کاهش حدنصاب پذیرش می‌داند و می‌گوید: اتفاق ناخوشایندی که در پذیرش امسال دکتری در دانشگاه آزاد رخ داده است کاهش حدنصاب قبولی است که موجب شده بیشتر افرادی که امتحان دادند و حتی خودشان نسبت به پذیرش امیدی نداشتند در این دوره پس از مصاحبه پذیرفته شوند. درست است که مسئولان توجه می‌کنند که موجب شده‌اند تعداد بیشتری برای ادامه تحصیل در ایران علاقمند شوند اما اصلاً مگر امکاناتی در حد یک سوم این افراد داشته‌اند که این میزان پذیرش کرده‌اند. یک مثال ساده آن دسترسی به منابع کتابخانه‌ای است که به هیچ عنوان برای یک دهم تعداد موجود هم کفاف نمی‌دهد.

این در حالی است که در زمان اعلام ثبت نام برای آزمون دکتری سال 93 ناصر اقبالی رئیس وقت مرکز آزمون دانشگاه آزاد از پذیرش حدود 5000 نفر در دو نوبت در آزمون دکتری تخصصی Phd سال 93 دانشگاه آزاد اسلامی خبر داده بود و گفته بود بیش از 70 هزار نفر در این آزمون ثبت نام کرده‌اند و در مرحله اول 8000 نفر از شرکت‌کنندگان دعوت به مصاحبه می‌شوند و برای پذیرش در دوره اول، 2200 نفر پذیرفته خواهند شد و در دوره بدون آزمون نیز حدود 13 هزار نفر ثبت نام کرده‌اند که با معرفی 2000 نفر از آنها به مصاحبه، در نهایت 550 نفر پذیرش خواهند شد. تعداد رشته‌های دکتری 196 رشته است که نسبت به سال گذشته 20 رشته افزایش داشته و تعداد رشته محل‌ها نیز با افزایش 39 موردی به 408 رشته محل رسیده است.

سرپرست وزارت علوم: تشکیل کمیته‌ای در شورای عالی انقلاب فرهنگی به منظور بررسی میزان افزایش ظرفیت دکتری دانشگاه آزاد

پس از بیان انتقادات راجع به افزایش ظرفیت مطلبی در سایت دانشگاه آزاد درج شد که سرپرست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در خصوص افزایش پذیرش دانشجویان در مقاطع تحصیلات تکمیلی در دانشگاه آزاد اسلامی گفته است این مسأله با نظر وزارت علوم صورت گرفته و از نظر ما کاملاً قانونی است.

اما به تازگی محمدعلی نجفی سرپرست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از تشکیل کمیته‌ای در شورای عالی انقلاب فرهنگی به منظور بررسی میزان افزایش ظرفیت دکتری توسط دانشگاه آزاد خبر داد و گفت: در این باره باید بالماخره مرجعی بررسی دقیقی صورت دهد و نتیجه آن اعلام می‌شود. در شورای عالی انقلاب فرهنگی جلسه قبل این مسئله مطرح شد و قرار شد در این شورا کمیته‌ای با حضور نمایندگان دانشگاه آزاد و وزارت علوم، بهداشت و درمان و اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی تشکیل شود تا ظرفیت‌های دوره دکتری دانشگاه آزاد بررسی شود.

نجفی افزود: رئیس دانشگاه آزاد چند بار اعلام کرد که رشته‌های دکتری پذیرفته شده نسبت به سال قبل 1.7 برابر است. یعنی 70 درصد اضافه شده است اما آقایون مدعیان مخالف دانشگاه آزاد می‌گویند که این رقم 7 یا 8 برابر است. به نظر می‌رسد حرف آقای میرزاده دقیق‌تر اما چون در شورای عالی انقلاب فرهنگی یکی از آقایان نظر 7 برابری را مطرح کرده قرار شد تا کمیته‌ای به این مسئله رسیدگی کند.

نجفی درباره رشته محل‌های دکتری نیز افزود: ما یک ظرفیتی را در حد 12 هزار نفر در دوره دکتری برای دانشگاه آزاد در سال تحصیلی جدید معلوم کرده‌ایم و هر کدام از رشته‌ها کاملاً معلوم بود اما در مورد محل‌ها چون دانشگاه آزاد تغییراتی داشت محل‌ها را ما تعیین نکردیم اما قرار ما با دانشگاه آزاد این بود که بعد از اینکه رشته محل‌ها مشخص شدند آن را به ما اعلام کنند و تا اردیبهشت 94 فرصت دارند در تمام رشته محل‌هایی که پذیرش دکتری دارند تمام شرایط حداقلی استاندارد را از نظر استاد و تجهیزات جانی فراهم کنند. از این رو ما نگران وضعیت دانشگاه آزاد نیستیم اما همانطور که گفتیم با افزایش هر گونه ظرفیتی برای دانشگاه آزاد و غیر دولتی در سال تحصیلی جاری مخالفیم.

تمام تکذیب‌های رئیس دانشگاه آزاد

دکتر حمید میرزاده رئیس دانشگاه آزاد اما به شیوه دیگری به مخالفان پاسخ داده است. وی در سخنانی تند معتقد است عده‌ای امروز با تنگ نظری در مقابل توسعه کیفی دانشگاه آزاد اسلامی ایستاده‌اند. نوع پاسخ وی به رسانه‌ها این گونه بوده است: "انتقادات تند و غیر منصفانه بود و نشان از بغض و کینه برخی از این افراد و رسانه‌ها دارد و بنای اینها که ستاد تخریب دانشگاه آزاد اسلامی را تشکیل داده‌اند، بحران‌سازی و آشوب‌افزینی در دانشگاه بود که به فضل خداوند با ابتکار و برنامه‌ریزی از این اقدام بدخواهان دانشگاه جلوگیری شد."

رئیس دانشگاه آزاد در مقاله‌ای یادآور شده است: "امسال 92 درصد متقاضیان دوره دکتری پشت درهای دانشگاه‌های ایران ماندند. طبق قانون اساسی هیچ‌کس را نمی‌توان از ادامه تحصیل منع کرد. دانشگاه‌های دولتی ایران به دلیل مشکلات مالی، نیروی انسانی متخصص و فضاهایی که باید برای دوره‌های مذکور تجهیز و تدارک کنند کمتر از چهار درصد متقاضیان را جذب می‌کنند. دانشگاه آزاد اسلامی هم در سال 93 همین حدود یعنی چهار درصد متقاضیان را جذب و

پذیرش می‌کند. خروج هر دانشجو برای ادامه تحصیل به خارج از کشور، سالانه حداقل 40 هزار دلار هزینه دارد که برای چهار سال بالغ بر 160 هزار دلار باید از کشور به این منظور ارز خارج شود. اگر سالانه فقط متقاضیان دوره‌های دکتری که در داخل موفق به پذیرش نشده‌اند بخواهند به خارج از کشور بروند چهار میلیارد دلار در سال ارز باید از کشور خارج شود. ضمن اینکه هزینه تمام شده کسانی که دارای درجه کارشناسی ارشد هستند از دبستان تا دوره کارشناسی ارشد برای اقتصاد ملی بیش از 250 هزار دلار است. اغلب کسانی که از کشور خارج می‌شوند احتمال بازگشتشان به دلیل جاذبه‌های بیرونی و داغ‌های درونی کم است.

رئیس دانشگاه درباره افزایش ظرفیت دانشگاه آزاد اسلامی در رشته‌های دکتری تخصصی و کارشناسی ارشد با انتشار نامه‌ای که نسخه از آن در سایت دانشگاه آزاد منتشر شد، تأکید کرده است: "دانشگاه آزاد اسلامی در کنار 12 هزار استادیار، 7 هزار مربی دکتری بورسیه هستند و به زودی به درجه دکتری ارتقا خواهد یافت که به آن 12 هزار نفر اضافه می‌شوند و پنج هزار نفر عضو هیات علمی جدید نیز به مجموعه مذکور اضافه می‌شود."

مجوز وزارت علوم به دانشگاه آزاد: تعداد 1256 رشته محل مصوب دکتری تخصصی با ظرفیت پذیرش دانشجو 12 هزار نفر

"مطابق سوابق موجود در سال 92 از تعداد 336 رشته محل مصوب مقطع دکتری تخصصی تعداد 9171 نفر پذیرفته شده است که از این تعداد، 6978 نفر ثبت نام کرده‌اند. با عنایت به توافقنامه‌های مورخ 1393/4/3 و 1393/6/17 دانشگاه آزاد اسلامی و وزارت علوم، تحت‌الحمایه و فناوری از تجمع 41 واحد و پردیس علوم و تحقیقات با واحدهای دانشگاهی و مصوبات جدید وزارت علوم، تحت‌الحمایه و فناوری در سال 93 در تعداد 1256 رشته محل مصوب دکتری تخصصی ظرفیت پذیرش دانشجو به 12 هزار نفر افزایش یافته است که براساس تنها 1.7 برابر نسبت به سال گذشته افزایش داشته است و افزایش چند برابری صحت ندارد. ضمن آنکه افت ثبت نام در دانشگاه آزاد اسلامی در سالهای گذشته حداقل 30 درصد نسبت به پذیرش اعلام شده بوده است."

"با بررسی تعداد دانشجوی ثبت نامی در هر رشته محل در مقطع دکتری تخصصی مشخص می‌شود تعداد پذیرش دانشجو در هر رشته محل از 21 نفر در سال 92 به 10 نفر در سال 93 کاهش یافته است. به این ترتیب برخلاف برخی اظهارات، این اقدام باعث افزایش هزینه‌های آموزشی دانشگاه بدل به کاهش تعداد دانشجو در هر کلاس شده که تنها مزیت این اقدام افزایش کیفیت آموزشی است. افزایش پذیرش دانشجو در این طرح حاصل توزیع کلی رشته‌های دکتری تخصصی در سراسر کشور براساس هم‌افزایی توانایی‌های علمی واحدهای دانشگاهی و جذب 6000 عضو هیات علمی جدید با مرتبه استادیاری و رسدین به بیش از 18 هزار عضو هیات علمی تمام وقت استادیار و بالاتر و 7000 بورسیه دکتری تخصصی تا پایان سال 93 است."

نمایندگان مجلس چه می‌گویند

در این میان تنی چند از نمایندگان که برخی در کمیسیون آموزش مجلس هم حضور دارند از میرزاده توضیح خواستند

که این افزایش ظرفیت را تشریح کند. وی در جلسه کمیسیون حاضر شد اما نمایندگان از توضیحات وی قانع نشدند. نمایندگان معتقد هستند که شرایط تحصیلی برای دانشجویان دکتری مناسب نیست.

قاسم جعفری سخنگوی کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس در بیان علت دعوت از رئیس دانشگاه آزاد به کمیسیون مجلس گفته بود: مسئولان دانشگاه آزاد باید پاسخ گو باشند که آیا به تعداد همین افزایش ظرفیت به اساتید و کادر علمی این دانشگاه افزوده شده است. در مقطع دکتری رساله 20 واحد است و کسانی که می خواهند در این مقطع تدریس کنند شرایط متفاوتی دارند از این رو باید مشخص شود با افزایش پذیرش ها چگونه و با چه ساختاری این افراد رساله های خود را دفاع خواهند کرد.

نمایندگان نگران اهمیت صرفاً اقتصادی پذیرش دکتری هستند

این نماینده مجلس با بیان اینکه افزایش ظرفیت ها در پذیرش دانشجویان باید با ساختار و تجهیزات دانشگاه ها همخوانی داشته باشد، افزود: باید مشخص شود که در کنار پذیرش با این حجم عظیم در دانشگاه آزاد اسلامی سایر ارکان دانشگاه از جمله تعداد اعضای هیات علمی، امکانات دانشگاه، کادر اداری، مراکز تحقیقاتی و پژوهشی و غیره نیز توانسته اند تناسبی ایجاد کند یا خیر تنها جنبه اقتصادی موضوع مطرح بوده است.

وی با بیان اینکه تحصیل دانشجویان در مقطع دکتری دانشگاه آزاد اسلامی رقمی در حدود 50 تا 60 میلیون تومان برای هر دانشجو هزینه دارد، تصریح کرد: اگر افزایش میزان پذیرش در مقطع دکتری دانشگاه آزاد از حیث مباحث اقتصادی باشد فاجعه بزرگی رخ داده است. باید مشخص شود دانشگاه آزاد که هیات علمی کمی دارد دانشجویان دکتری پذیرش شده را چگونه هنگام دفاع از پایان نامه خود همراهی خواهد کرد. نکته دیگر اینکه دانشگاه آزاد که به این شدت افزایش ظرفیت برای پذیرش دکتری داده آیا فکری برای کار افراد کرده است، با توجه به اینکه پس از اخذ درجه دکتری بی شک توقعات افراد برای کسب شغل افزایش می یابد.

پس از حضور میرزاده رئیس دانشگاه آزاد در جلسه کمیسیون آموزش مجلس گفته شد که نمایندگان از توضیحات وی قانع نشدند و مقرر شد مسئولان دانشگاه آزاد مجوزها و تعداد دقیق افراد پذیرش شده برای مقطع دکتری را به کمیسیون تحویل دهند.

اساتید هم به صف ناراضیان پیوستند!

برخی اعضای هیات علمی و استادان دانشگاه آزاد نیز این افزایش ظرفیت را غیر منطقی برشمردند. این اساتید در پاسخ به پرسش مهر که این میزان ظرفیت منطقی و منطبق بر استانداردهای علمی دانید نقطه نظرانی را مطرح کردند.

ر. محمدی استاد جامعه شناسی می گوید: افزایش تعداد دانشجویی فی نفسه امر بدی نیست بلکه می تواند به دانشجویان هم انگیزه بیشتری بدهد. به این شکل که در اینجا دیگر مدرک ملاک نخواهد بود و فرد باید توانمندی بیشتری از مدرک ارائه کند تا بتواند سرآمد باشد. اما مهم این است که این تعداد به تراکمی نیانجامد که کار آموزش را سخت تر کند. در حالی که اکنون تراکم به سونامی بدل شده است!

وی می افزاید: در حال حاضر کلاس های کارشناسی در حد معقول 30 تا 40 نفر است اما شرایط برای تحصیلات تکمیلی متفاوت است چرا که در این گروه باید دانشجوی با استاد تعامل داشته باشد و اگر تعداد زیاد باشد استاد فرصت رسیدگی به تحقیقات دانشجوی را ندارد. معمول در دوره دکتری این است که در هر ترم تحصیلی آموزشی دانشجوی یک تحقیق ارائه دهد آیا یک استاد می تواند این میزان تحقیق را بخواند و به بحث بگذارد؟

م. سعیدی استاد رشته معماری در این باره خاطرنشان می کند: در حال حاضر بر کیفیت آموزش تاکید داریم و معتقدیم که دانشجویان و اساتید باید به سمت فعالیت های دانش بنیان، تحقیقات کیفی و حل مسئله بروند اما با این تعداد دانشجوی هیچ کدام از این امور محقق نمی شوند.

در واحدهای کوچک یک استاد تمام دروس را تدریس می کند و در عمل دانشجوی فارغ التحصیل آن استاد است نه دانشگاه!

وی می افزاید: ورود افراد غیر متخصص یکی دیگر از مشکلات است. در یکی از واحدهای دانشگاه آزاد دروس رشته معماری را عضو هیات علمی غیر مرتبط تدریس می کند. یا در برخی واحدهای دانشگاهی کوچک تر تنها یک استاد تمام دروس معماری را تدریس می کند و در عمل دانشجوی فارغ التحصیل آن استاد است نه دانشگاه! یا حتی یکی از واحدهای در تهران استاد رشته هنرهای نمایشی رساله دکتری معماری برعهده گرفته است! تمام این مسائل موجب می شود که اساتید نیز از این روند ناراضی باشند.

ک. احمدی استاد رشته علوم سیاسی نیز در این باره می گوید: تمامی توجهیاتی که برای عدم خروج جوانان تحصیل کرده از کشور گفته می شود نمی تواند توجیه مناسبی برای افزایش بی قاعده دانشجوی باشد. دانشجویان علوم انسانی درست است که با آزمایشگاه و مواد آزمایشی سر و کار ندارند اما آنها نیز باید بتوانند از امکاناتی مانند گردش علمی در حوزه های درسی خود برخوردار باشند. یا حداقل حق انتخاب استادان را داشته باشند و وقتی تعداد دانشجوی زیاد باشد این امکان از استاد هم سلب می شود که بتواند برنامه ریزی بهتری برای دروس این دانشجویان داشته باشد.

وی خاطرنشان می کند: خروجی یک دوره دکتری کیفیت یک واحد دانشگاهی را نشان می دهد اگر با پایین آوردن حد نصاب ورودی زیادی را بپذیریم باید آنها را به هر نحو که شده فارغ التحصیل کنیم پس در واقع ناخودآگاه کیفیت را فدا کمیت کرده ایم و این با گفته های مسئولان که سطح کیفی را افزایش داده اند همخوانی ندارد. این اتفاق موجب می

شود که دانشجویی که با استاد غیرمرتبط آموزش ببیند. حال چگونه باید نام این روش را تحصیل در دوره دکتری گذاشت.

محمدی استاد دیگری که در یکی از شهرهای بزرگ عضو هیات علمی دانشگاه آزاد است، می گوید: ما نمی توانیم به واحدهایی که تنها سه یا چهار از پذیرش دانشجوی کارشناسی ارشد در آنها گذشته دانشجوی دکتری بدیم. اتفاقی که در دانشگاه آزاد رخ داده این است که به دلیل تجمیع واحدها و افزایش رشته محل ها تعداد واحدهای بیشتری دانشجوی دکتری گرفته اند که این شاید به خودی خود بد نباشد اما این مقطع تحصیلی باید با حساسیت ویژه ای مورد توجه قرار می گرفت و مانند مقطع کارشناسی با آن برخورد نمی شد. از گذشته نیز واحدهای منتخب که از نظر استاد و تجهیزات در وضعیت بهتری بودند می توانستند دانشجوی دکتری بگیرند چرا که این دانشجوی یک سرمایه آموزشی و پژوهشی برای آن دانشگاه محسوب می شد اما متأسفانه اکنون تنها به یک منبع تأمین شهریه بدل شده است.

متأسفانه ستون علم را روی سقف معیشت ساخته ایم

سعید فرهمین فراهانی معاون سابق امور بین الملل واحد علوم تحقیقات دانشگاه آزاد و مشاور سابق رئیس دانشگاه نیز در این باره به مهر می گوید: هدف از تربیت دانشجوی دکتری در کشور دو اتفاق است. یک فردی تربیت شود که برای اهداف کشور راهگشا باشد و در نظام اسلامی اهداف مقدس همین نظام را پیگیری کند. دیگر اینکه تربیت دانشجوی دکتری برای یک دانشگاه خصوصی منفعت مالی دارد چرا که شهریه باعث می شود که سیستم دانشگاه حرکت کند.

وی افزود: در واقع هم فرد فرهیخته می شود و هم دانشگاه منفعت می برد ولی حال با توجه به اینکه در دانشگاه آزاد اسلامی شهریه ها بالا است ممکن است تنها هدف دوم تأمین شود. چرا که برای تربیت دانشجوی دکتری به عنوان فرهیخته دانشگاه به امکانات اولیه از جمله استاد و هیات علمی دارد.

فراهانی خاطر نشان کرد: اتفاقی که امسال افتاده این است که متأسفانه دانشگاه آزاد در رشته هایی که فاقد عضو هیات علمی است 27 نفر دانشجوی دکتری گرفته است! در رشته معماری چند عضو هیات علمی در کل دانشگاه آزاد وجود دارد که حدود 30 برابر و نزدیک 400 دانشجوی دکتری گرفته شده است! این اعضای هیات علمی که ماشین نیستند که در طول روز هم واحد علوم تحقیقات بروند هم واحد شمال و هم واحد ساوه! ضمن اینکه درجه استادیار، دانشیاری و استادی و گروه آموزشی و سایر الزامات هم برای جذب دکتری موثر است که در این مسیر دیده نشده است.

وی اضافه کرد: از سوی دیگر مسئولان دانشگاه آزاد معتقد هستند که جلوی خروج ارز را گرفته اند. یعنی به جای اینکه فرد بروی خارج و 50 هزار دلار خرج کند می تواند با ترمی 7 میلیون در دکتری 20 هزار دلار خرج کند. اما آیا این توجیه مناسبی است؟ آیا ما نباید با دنیا تعامل علمی داشته باشیم و شرایطی فراهم آوریم که از دانش روز استفاده کنیم و همین دانشجویان دکتری را از این طریق آموزش دهیم. ما که در این کشور هزاران دلار خرج می کنیم که ماشین مدل بالا وارد کنیم آیا نباید برای یک دانشجوی دکتری که می تواند تکنولوژی و دانش روز را به کشور بیاورد ارز از کشور خارج شود. این موضوع دلیل نمی شود که دکتر تولید کنیم.

فراهانی گفت: هم اکنون بر روی سایت دانشگاه شریف اسامی اساتید آنها که همگی تحصیل کرده های خارج از کشور هستند وجود دارد که با تمام سختی ها برگشته اند، خدمت می کنند و ارز آوری دارند.

و نکته پایانی دفاع معاون دانشگاه در گفتگو با مهر / این موضوع که از ما میپرسند آیا برای این تعداد دانشجوی دکترا کلاس درس دارید یا نه يك شوخی است!

حسین غریبی - معاون آموزشی دانشگاه آزاد در گفتگو با خبرنگار مهر در پاسخ به این انتقادات گفت: دانشگاهی که نزدیک به دو میلیون ظرفیت خالی دارد برای پذیرش 22 هزار دانشجوی دکترا مشکلی پیدا نمی کند. این موضوع يك شوخی است که از ما میپرسند آیا برای این تعداد دانشجوی دکترا کلاس درس دارید یا نه. معلوم است که برای این تعداد دانشجو در دانشگاه آزاد کلاس درس داریم.

غریبی گفت: دانشگاه آزاد نزدیک به 20 میلیون متر مربع فضا در سطح کشور دارد و این میزان فضا برای 1.5 میلیون دانشجو متناسب به نظر می رسد و حتی دانشگاه های دولتی هم این اندازه فضا برای دانشجویانشان در اختیار ندارند.

معاون آموزشی دانشگاه آزاد با بیان اینکه این دانشگاه مازاد فضا هم در اختیار دارد گفت: من به شما توصیه می کنم بهتر است سری به واحد های پاکستان، قزوین، کرج بزنید یا حتی در استان های دورافتاده حاضر شوید یا سیرجان و زرنند و رفسنجان کرمان را ببینید که ما ابتدا ظرفیت ها را در نظر گرفتیم بعد دانشجو پذیرفتیم.

دانشگاه آزاد در اختصاص فضا در کشور شاهکار کرده است

غریبی با تاکید بر اینکه دانشگاه آزاد در اختصاص فضا در کشور شاهکار کرده است این اقدام را حتی قابل قیاس با دانشگاه های دولتی هم ندانست.

وی درباره سایر امکانات که برای تربیت دانشجوی دکترا از جمله استاد مورد نیاز است تاکید کرد: هم اکنون نسبت استاد به دانشجو در دانشگاه آزاد يك به 43 است و بنا داریم این نسبت را تا چهار سال آینده به يك به 35 برسانیم که این امر فقط با جذب سالانه پنج هزار استاد صورت می گیرد.